

ตามนิยายปรัมปรา กล่าวถึงมูลเหตุการสร้างพระประโทนเจดีย์นี้ว่า “พญาพาน” ได้สร้างขึ้น ที่มีเนื้อเรื่องดังนี้...

เมื่อพญาทรงได้ครองเมืองศรีวิชัย คือ “เมืองนครปฐม” ในปัจจุบันนี้ สืบต่อจากพระเจ้าสิการราชผู้เป็นพระราชบิดา แล้ว ต่อมาได้มีพระราชบุตรที่ประสูติจากพระมเหสีองค์หนึ่ง โจรได้ถวายคำพยากรณ์ พระราชกุมาร ว่าจะเป็นผู้มีบุญญาธิการมากจะได้ครองราชสมบัติ เป็นกษัตริย์ต่อไปในภายหน้า แต่ว่าพระราชกุมารนี้จะกระทำปีศาจ คือ ฆ่าพ่อ

เมื่อพญาทรงได้ทราบดังนั้น จึงรับสั่งให้ราชบุรุษพา พระราชกุมารไปฆ่าทิ้งเสียในป่า ราชบุรุษจึงนำไปทิ้งไว้ที่ป่าไผ่...ที่ไร่ของยายหอม...ยายพรมไปพบพระราชกุมารจึงเก็บมาเลี้ยงไว้ แต่ยายพรมมีลูกหลานมาก จึงยกพระ

ราชกุมารให้ยายหอมไปเลี้ยงไว้...ยายหอมได้เลี้ยงพระราชกุมาร แล้วนำไปให้เจ้าเมืองราชบุรีเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม

แต่เมืองราชบุรีเป็นเมืองขึ้นของเมืองศรีวิชัย อยู่ภายหลังพระราชกุมารเติบโตขึ้น ได้แข็งเมืองไม่ยอมส่งบรรณาการ และได้ทำรบกับพระยาจกนไต้ชนข้างกัน... เมื่อฆ่าพญากงสำเร็จแล้วได้เข้าเมืองศรีวิชัย...เวลานั้นพระมเหสีของพญากงซึ่งเป็นพระชนนีของพญาพานยังมีพระชนม์อยู่ กล่าวกันว่ารูปโฉมสวยงาม...พญาพานคิดอยากได้เป็นมเหสี ได้เสด็จเข้าไปที่ตำหนัก... เทพยดาได้แปลงเป็นแพะบ้าง บ้างก็แปลงเป็นแมวแมลูกอ่อนนอนขวางบันไดปราสาทอยู่...เมื่อพญาพานข้ามสัตว์ทั้งสองนั้นไป... สัตว์จึงพูดกับแม่ว่า “ท่านเห็นพวกเราเป็นเดรัจฉานจึงข้ามไป”... แม่ตอบลูกว่า “นับประสาอะไรกับเราเป็นสัตว์เดรัจฉาน แม้แต่มารดาของท่าน ท่านยังจะเอาเป็นเมีย”

พญาพานได้ฟังดังนั้นก็ประหลาดพระทัยนัก... จึงทรงตั้งอธิษฐานว่า” ถ้าพระมเหสีของพระยากงเป็นพระมารดาของเราจริงแล้ว ขอให้ฉันนมหลังออกจากกันทั้งสองข้างให้ปรากฏ ถ้าไม่ใช่พระมารดาของเรา ก็ขออย่าให้น้ำนมไหลออกมาเลย” พญาพานตั้งอธิษฐานแล้ว... น้ำนมได้หลั่งออกมาจากกันเป็นที่ประจักษ์แก่สายตา...พญาพานจึงได้ได้ถามได้ความว่าเป็นพระมารดาจริง แล้วก็ทรงดื่มกินน้ำนม และทรงทราบว่าเป็นพญาพานเป็นพระราชบิดา... จึงโกรธยายหอมว่ามีได้บอกให้ตนทราบว่าเป็นบุตรใคร จนได้ทำบาปถึงฆ่าพ่อ...แล้วได้ไปเรียกยายหอมมา แล้วจับยายหอมฆ่าเสีย

คนทั้งปวงจึงเรียกพระราชกุมารว่า “พญาพาล” เพราะไม่รู้จักบุญคุณคน และบ้างก็เรียก “พญาพาน” เพราะเมื่อเวลาเกิดนั้น พระพิศตรักระทบพานทองเป็นแผล เมื่อพญาพานฆ่ายายหอมแล้ว รู้สึกเสียพระทัย ว่าฆ่าผู้มีพระคุณเสียแล้วอีกคนหนึ่ง... จึงได้ถามสมณพราหมณาจารย์ว่าจะทำอย่างไร... จึงจะล้างบาปในการฆ่าพระราชบิดา และฆ่ายายหอมผู้มีพระคุณ ผู้ที่เลี้ยงตนมาแต่เยาว์วัย... พระสงฆ์ก็ได้ถวายพระพรว่า”ให้สร้างเจดีย์สูงแค่นกเขาเหิน”... จึงได้สร้างพระเจดีย์ขนาดใหญ่ สูงชันนกเขาเหิน คือองค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อเป็นการล้างบาปที่ฆ่าพระราชบิดาให้บรรเทาบาง... และสร้างพระประโทนเจดีย์ เพื่อล้างบาปที่ฆ่ายายหอม

ที่มา : <http://bkkseek.com>